

Het Leenrecht

Toelichting

De Europese Richtlijn van 1992 en de Belgische auteurswet van 1994 voorzien in een **billijke vergoeding voor de auteurs voor het uilenen** van hun werken. Sinds 1994 wachten de Belgische auteurs nog steeds op hun vergoeding. Is dit normaal? Uiteraard niet. Verwonderlijk? Nog minder als we ons buigen over de geschiedenis van deze ontzagelijke "flop".

In 1992 heeft de Europese Unie een richtlijn aangenomen betreffende het verhuur- en leenrecht van auteurswerken met als doel deze materie binnen het grondgebied van de Europese Unie te harmoniseren.

Twee jaar later heeft het Belgisch Parlement beslist dat het systeem van de "wettelijke licentie" aangevend zou worden voor alles wat betreft leenrecht georganiseerd met een

educatief of cultureel doel door instellingen die daartoe door de overheid officieel zijn erkend of opgericht".

Met andere woorden: de auteur kan zich **niet verzetten** tegen de uitlening van zijn werken door een **openbare bibliotheek**. Deze beperking op het algemeen stelsel van het auteursrecht moet echter **gecompenseerd** worden door "een vergoeding voor het leenrecht". Het komt aan de regering toe om, na raadpleging van de Gemeenschappen en de beheersvennootschappen, het bedrag en de modaliteiten van de inning te bepalen. Een **koninklijk besluit** moet met andere woorden een systeem opstellen dat zou kunnen lijken op dat van de reprografie.

Maar sedert de stemming over deze grote principes en tot aan 2002 gebeurde er niets. Na meerdere en tevergeefse pogingen kregen de auteursrechtmaatschappijen er genoeg

van. In februari 2002 hebben ze **klacht ingediend tegen de Belgische Staat**. Ze eisten 75 miljoen Euro (zijnde 10 Euro per abonnee gedurende tien jaar, zonder de interesten te rekenen). Gelijktijdig heeft de Europese Commissie - belast met het dossier - een standpunt ingenomen door de Belgische Staat aan te manen de richtlijn om te zetten zodat de Europese auteurs kunnen beschermd worden.

In 2004 vaardigt de Regering dan eindelijk een **Koninklijk Besluit** uit dat « de vraag regelt », of beter gezegd, dat « de vraag liquideert ». De Belgische Staat lijkt zich in regel te hebben gesteld met de Europese regelgeving. In werkelijkheid is er niets van aan. De wet werd niet toegepast omdat hij vooral langs franstalige kant slecht opgevat werd en gegijzeld werd door tussenkomende partijen van slechte wil. Hierdoor is deze wet ontoepasbaar geworden. Zij is ook vernederend voor de auteurs.

Het leenrecht voorziet in een vergoeding voor de auteurs, producenten en uitvoerende kunstenaars voor het uitlenen van hun audiovisuele, geschreven of geluidswerken

Schaduwzijde

Het koninklijk besluit van 2004 dat de vraag van het leenrecht « regelt », bepaalt dat de beheersvennootschappen ...

- voortaan **1 €** zullen kunnen ontvangen per jaar en per volwassen persoon en **0,5 €** zullen kunnen ontvangen per jaar en per minderjarige uitlener ingeschreven in een uitleeninstelling voor zover hij minstens een werk uitgeleend

heeft ;

- De vennootschap Auvibel heft van de overheid de bevoegdheid gekregen deze wetgeving in werking te stellen
- niets zullen ontvangen van een groot aantal instellingen die **vrijgesteld** worden van de verplichting tot betaling;
- **dubbele betalingen** zullen moeten vermijden

(twee bibliotheken laten betalen voor dezelfde uilener die in twee verschillende plaatsen ingeschreven is).

- Het geld **rechtstreeks** zullen kunnen ontvangen van de betrokken bibliotheken, ofwel het geld zullen kunnen ontvangen langs **gecentraliseerde weg**, via de gemeenschappen.

Laatste aanpassing : augustus 2006

Het leenrecht

De vereniging Reprobel, die een mandaat heeft gekregen van al partijen die aanspraak maken op het leenrecht, werd door de regering belast met de inwerkingstelling van deze wetgeving. Geen enkele beheersvennootschap wenste de "cultuur" voor iedereen te doden of de bibliotheken of de Gemeenschappen te verstikken. Maar niemand durfde zich in te beelden dat de regering zo ver zou gaan met het vernederen van de scheppers van auteurswerken.

"Een Euro of een halve Euro : de vergoeding van een auteur is goed koper dan een parkeerticket, zie hier het wettelijk Belgisch tarief", stellen de beheersvennootschappen vast. De grootste optimisten menen dat de globale jaarlijkse inning in het beste geval **1,9 miljoen € per jaar** kan bereiken (om de auteurs, producenten, uitvoerende kunstenaars te betalen)! Dit komt neer op 0,19 € per inwoner. In Nederland betaalt elke uitlener reeds 3,32 € per jaar.

In Frankrijk bedraagt het inningstarief gemiddeld 0,60 € per inwoner.

Bovendien is het « gratis » raadplegen van kranten en magazines toegestaan in de bibliotheken (uitgevers en auteurs moeten niet vergoed worden). Enkel de journalisten die boeken publiceren zullen aanspraak maken op een waarschijnlijk belachelijke vergoeding.

De inzet

Dit dossier vermengt de federale en communautaire verantwoordelijkheden met de lobby van de bibliotheken die campagne gevoerd hebben en nog steeds campagne voeren met als thema "de beheersvennootschappen willen de volkscultuur doden ». De beheersvennootschappen antwoorden :

"Niet waar ! Een aantal Europese landen zijn erin geslaagd het probleem te regelen zonder buitensporige kosten voor de Staat, de uitleeninstellingen of de uitleners . Als niemand het principe van de bibliotheken in vraag stelt, waarom dan het recht op vergoeding van de auteurs betwisten ? Is het dan zo moeilijk te begrijpen dat zonder het

schrijven van een auteur er ook niets gelezen kan worden ? En dat als de schepping van hun werken niet vergoed wordt, er geen nieuwe ideeën, kennis, cultuur of debat meer aangebracht zullen worden? Wat zal er dan nog in de bibliotheken uitgeleend kunnen worden ?"

Zal ik op een dag uitbetaald worden ?

Jazeker, op een dag zal u uitbetaald worden voor het leenrecht.

Deze vergoeding zal grotesk zijn: ze zal oplopen tot enkele centiemmen of enkele euro's per jaar voor de auteur van een boek!

Maar u zal sneller en meer betaald worden indien u een Vlaams auteur bent. De Vlaamse Gemeenschap heeft beslist om het beheer van het leenrecht te centraliseren, maar ook om het uitkeren van rechten aan Vlaamse auteurs te verbeteren door er een speciale enveloppe aan toe

te voegen.

Aan Franstalige kant wordt nog steeds tegenwind geboden door de vertegenwoordigers van de bibliotheken: ze muggenziften, ze bemoeilijken het debat, ze verliezen tijd door steeds te overleggen. Zodanig dat de rechthebbenden zich ditmaal voorbereiden om de Commissie in te lichten over een zowel vernederende als ontoepasselijke wetgeving.

Het is bijgevolg van belang dat u vanaf nu elk jaar aan de JAM een aangifte doet van de boeken die u gepubliceerd heeft. Dit versterkt onder andere onze onderhan-

delingspositie wanneer de reprografierechten verdeeld worden. Hierdoor zal u beter vergoed worden voor dezelfde reprografierechten. Op een dag zal dit u ook toelaten om de vergoedingen voor het leenrecht te ontvangen.

Laatste aanpassing : augustus 2006

Zie ook volgende fiches :

- De wet op het auteursrecht
- Het reprografierecht

Disclaimer : zie <http://www.jam.be>

